

Nagrobki Piastów Opolskich w Kaplicy św. Anny w Opolu

Wstęp

W drugiej połowie XIV w. między rokiem 1378 a 1382, Bolko III ufundował nagrobki z żółtego piaskowca (pierwotnie polichromowane) dla swoich przodków: dziada Bolesława I (1283 – 1313), ojca Bolka II (1313 – 1356), dla swojej żony Anny (+1378) i dla siebie (+1382). Nagrobki książąt opolskich łączą się stylistycznie z dziełami warsztatu Piotra Parlera w Pradze i pozostającej pod jego wpływem rzeźby Dolnego Śląska. Być może powstały w warsztacie wrocławskim.

Książęta Bolko I i Bolko II zostali przedstawieni na płycie nagrobnej w zbrojach i mitrach książęcych. Głowy ich spoczywają na hełmach, ozdobionych klejnotem. Strój książąt jest charakterystyczny dla II poł. XIV w. – jest to tzw. jaka czyli lender zbrojny od spodu i pas, bogato wysadzany kamieniami, zapięty nisko na biodrach. W lewej ręce każdy z nich trzyma tarczę z orłem. Książęta noszą brody, zgodnie z modą, panującą wówczas w Czechach.

Księżna Anna ubrana jest w bardzo modną suknię i płaszcz, odsłaniające ramiona. Pas sukni, spięty na biodrach jest bogato wysadzany kamieniami, płaszcz spięty klamrą. Na głowie księżna nosi czepek z dużym wałkiem, zwany kruzalem, opadający na ramiona. Książę Bolko III, w jace, czyli lendnerze, w narzuconym na ramiona płaszczu, w mitrze książęcej na głowie, stoi na lwie. Lewą rękę opiera na tarczy, w prawej trzymał przypuszczalnie lancę lub krótki miecz misericordię. Głowa spoczywa na hełmie, ozdobionym zrywającym się do lotu orłem.

1) Semantyczny podział w nagrobkach

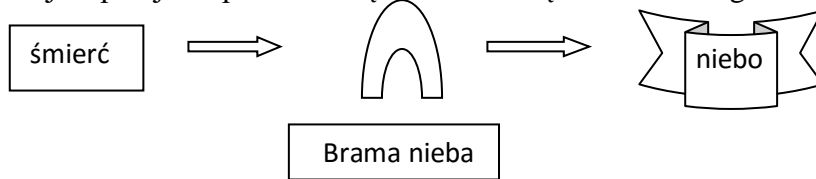
a) teraźniejszość (T)

b) przeszłość (P)

P	P	T	T
Bolko I	Bolko II	Anna	Bolko III
+ 1313	+ 1356	+ 1378	+ 1382

Warstwy znaczeniowe nagrobków

-ukazane jest przejście przez bramę rycerza do sądu ostatecznego

Nagrobki mają przesłanie ideowe dla poddanych. Władca chce być rozpoznawany przez swój lud. Nie umieścił nagrobków w mauzoleum w zamku tylko u braci mniejszych by rzeźby mogły być oglądane publicznie. Mają poznawać że władca jest bogaty, potężny i hojny. Nagrobki są pewnego rodzaju przepustką by władca mógł dostać się do nieba.

2) Władcy zostali przedstawieni

- jako rycerze (w zbroi w wiele innych atrybutów np. hełm z klejnotem, mitra książęca, płaszcz)
- w nagrobkach zostały przedstawione cała historia rodu (???), urozmaicenie elementów
- Bolko III zaprojektował bardzo ciekawą historię swojej rodziny
- ukazał 2 pokolenia wstecz (by pokazać historię swoich przodków) w całości 3 pokolenia Piastów

3) Data powstania nagrobków

ok. 1368 – projekt i praca nad nagrobkami

1378-1382 – montaż w Opolu (1380 – zbliżona data montażu)

Nagrobki na pewno nie zostały zrobione w Opolu, o czym świadczy napis przy Bolku I (bordura z obróconym łacińskim napisem). Jakby powstał w Opolu to odwrotnie by to napisano. Również i świadczy to o tym, że w Opolu nie było dobrego rzeźbiarza by to naprawił.

4) Przedstawienie postaci:

Bolko I (obrońca chrześcijaństwa – Rycerz)

- jego gest – sięga po miecz (walka)
- czasy w których żyje – krucjaty (AFO – materiały, że walczył podczas wyprawkrzyżowych)
- obrońca wiary (wyciągnięcie broni), walka za wiarę
- nawiązanie w tym nagrobku do ideału epoki (rycerz jako obrońca kościoła)
- warto zwrócić uwagę na tarczę która pokazuje, że interpretacji należy szukać w

symbolach religijnych – ułożenie tarczy wzdłuż postaci (ciała) – symbolizuje obrońcę wiary, podczas wypraw krzyżowych

f) płaszcz

Bolko II (symbolizuje sprawiedliwość)

a) miecz (sprawiedliwość) to nie jest miecz obnażony – nawiązanie do króla Salomona.

Bolko III (symbol skromności, ubóstwa)

a) władca rezygnuje z doczesnego bogactwa i oddaje je ubogim

b) nie ma biżuterii (pokora)

c) to nie jest normalne że ktoś funduje nagrobki, zostawia długi (po tych nagrobkach) i funduje je właściciel. To na pewno nie chodzi o miłość do kościoła tylko chodzi o opowieść

Bolko III

Anna

a) postać wyidealizowana

b) przedstawienie jak piękna madonna

c) czepiec wokół głowy (wygląda jak aureole) – ale z tyłu klejnoty

d) przedstawienie jako świętą (np. św. Jadwiga Śląska jej daleka krewna)

e) pionowe fałdy ...??

f) schowane włosy (symbol grzechu)

g) podobno Anna była bardzo piękna

Uwaga!

a) nie wiemy jak wyglądał Bolko I i Bolko II (podobno uproszczono wizerunek Bolka III) – tworze bardzo schematyczne

b) Bolko III i Annę artysta mógł zobaczyć na żywo lub z portretu (wizerunki relane!)

Bolko I	Bolko II	Anna	Bolko III
- rycerz - obrońca wiary	- władca sprawiedliwy - żyje w zgodzie z wiarą „módlcie się a będziecie zbawieni”	- święta dziewica - pobożna - święta przez modlitwę - korzenie świętej w rodzinie	- pokora - ubogi - wyrzeka się rzeczy materialnych

- Zaprezentowanie 4 ideałów średniowiecznych do naśladowania. Bolko III chciał przedstawić historię swojej rodziny:

Książa z rodu Piastów, moi przodkowie byli wielkimi rycerzami podczas wypraw krzyżowych (obrońcy wiary), byli dobrymi i sprawiedliwymi władcami, w rodzinie były osoby pobożne i święte a ja (BolkoIII) pokorny i dbam o ubogich. „Jestem wielkim księciem”

5) Symbolika zwierząt pod stopami książąt

1) Interpretacji nagrobków

a) pozytywna

b) negatywna

- zwierzę może symbolizować cechę

- zwierze może symbolizować cechę

charakteru, które daje np. niebo zmarłemu; charakteru, z którą zwyciężył (dzięki której zwyciężył) zło, diabła i czym zasłużył sobie na niebo

- zwierzęta są pod nogami – deptanie czegoś świadczy o czymś negatywnym

- lew – może symbolizować diabła lub odwagę

Postaci

a) Bolko I (lew pod nogami)

- odwaga lub – diabeł

b) Bolko II (płyt + 2 lwy + Hełm z rogami)

- 2 lwy – pierwszy i ostatni grzech

- hełm – nie ma znaczenia

- rogi – z legend i mitów germańsko-celtyckich

- hełm – wódz wojenny (nie mówi się o nim jako wódz) ale ten który nosi rogi władzy

- rogi w hełmie- to symbol Korony szatańskiej (to nie herb)

- płyta – stoi na fundamencie świątyni, a pod nią pierwszy i ostatni grzech (szatan) przygniata koronę szatana

Ale to tylko dywagacje – nie jesteśmy pewni

c) Anna – pies

- bardzo dziwny pies

- tułów psa, pysk świni, łapy lwa

Jaki artysta wyrzeźbił piękne postaci, to nie potrafiłby wyrzeźbić psa?

„...pies kąsa rękę”

- pies – zwierzę groźne, może ugryźć, padlinożerca - pies plugawy

Anna najgorszy grzech przezwyciężony modlitwami

d) Bolko III (duży lew, który ma w pysku małą miniaturkę lwa)

- symbolika liczby 2 – pierwszy i ostatni grzech

- pierwszy i ostatni diabeł